

566

Besluit van 3 november 1993, houdende regels omtrent de vaststelling van de noodzaak tot opneming in een zwakzinnigeninrichting (Besluit indicatiebeoordeling zwakzinnigeninrichtingen Bopz)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en Onze Minister van Justitie van 14 juli 1993, DGVgz/GVC/CB/931797;
Gelet op artikel 60 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen;

De Raad van State gehoord (advies van 28 oktober 1993, nr. W13.93.0453);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van 1 november 1993, nr. GVC/CB/9367;

Hebben goedgevonden en verstaan:

§ 1 Algemene bepalingen

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen;
- b. zwakzinnigeninrichting: een op grond van artikel 1, eerste lid, onder h, van de wet als zodanig aangewezen zorginstelling of afdeling daarvan;
- c. opneming en verblijf: opneming en verblijf in een zwakzinnigeninrichting;
- d. de commissie: de commissie, bedoeld in artikel 2;
- e. oordeel: een oordeel over de noodzaak tot opneming als bedoeld in artikel 60 van de wet;
- f. de verzoeker: degene ten behoeve van wie een verzoek om een oordeel bij de commissie is ingediend.

§ 2 De commissie

Artikel 2

1. De commissies die, op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit, zorg dragen voor de indicatieadvisering ten behoeve van

opneming in zwakzinnigeninrichtingen worden aangewezen als commissie bedoeld in artikel 60, derde lid, van de wet.

2. De commissies oefenen de in artikel 60 van de wet bedoelde taak uit met betrekking tot in hun werkgebied woonachtige verzoekers.

3. In de commissie hebben in elk geval zitting een arts, een maatschappelijk werkende alsmede een orthopedagoog of een psycholoog.

4. De commissie legt bij reglement haar samenstelling en werkwijze nader vast.

§ 3 Het verzoek om een oordeel

Artikel 3

1. Een verzoek om een oordeel wordt namens de verzoeker schriftelijk bij de commissie ingediend.

2. De commissie deelt de verzoeker meteen na ontvangst van het verzoek schriftelijk mee dat hij bezwaar kan maken tegen opneming en verblijf in een zwakzinnigeninrichting.

§ 4 Het onderzoek

Artikel 4

1. Het lid van de commissie dat daarvoor gezien zijn deskundigheid het meest in aanmerking komt, verricht naar aanleiding van het verzoek een onderzoek dat is gericht op de beantwoording van de vraag of de stoornis van diens geestvermogens meebrengt dat verzoeker zich niet buiten een zwakzinnigeninrichting kan handhaven.

2. Degene die het onderzoek verricht deelt de verzoeker bij het eerste contact mondeling mede dat hij bezwaar kan maken tegen zodanige opneming en verblijf.

Artikel 5

1. Het onderzoek betreft:

- a. de geestelijke en lichamelijke gesteldheid van de verzoeker;
- b. de huishoudelijke en sociale omstandigheden en de woonsituatie van de verzoeker;
- c. de aard en de mate van de aan de verzoeker geboden hulp en de mogelijkheden tot continuering of uitbreiding van die hulp.

2. Bij het onderzoek wordt in het bijzonder acht geslagen op:

- a. de aard en de mate van de verstandelijke handicap;
- b. de verzorgings-, de begeleidings- en de behandelingsbehoefte;
- c. het gedrag;
- d. de materiële en emotionele belasting van de leefomgeving van de verzoeker.

Artikel 6

1. Van het onderzoek wordt schriftelijk rapport opgemaakt.

2. Het rapport maakt melding van:

- a. de aard van de stoornis van de geestvermogens;
- b. de omstandigheden die meebrengen dat verzoeker zich dien ten gevolge niet buiten de zwakzinnigeninrichting kan handhaven.

3. In het rapport wordt aangegeven op welke wijze aan de verzoeker is medegedeeld dat hij bezwaar kan maken tegen de opneming en het verblijf in een zwakzinnigeninrichting en wordt melding gemaakt van diens reactie daar op.

Artikel 7

1. De commissie beoordeelt de toestand van de verzoeker aan de hand van het rapport, bedoeld in artikel 6.
2. Het oordeel van de commissie komt tot stand bij meerderheid van stemmen.
3. Leden van de commissie die betrokken zijn bij de behandeling van of hulp aan de verzoeker of in de twee jaar, voorafgaande aan de indiening van het verzoek, daarbij betrokken zijn geweest, onthouden zich van deelname aan de stemming.

Artikel 8

1. Indien een lid van de commissie dit voor de beoordeling van de toestand van de verzoeker noodzakelijk acht, wordt op diens verzoek door de commissie opdracht gegeven tot nader onderzoek.
2. De resultaten van dit onderzoek worden gevoegd bij het rapport, bedoeld in artikel 6.

§ 6 Het uitbrengen van het oordeel

Artikel 9

1. De commissie stelt haar oordeel vast binnen zes weken na de datum waarop het verzoek bij haar is ingekomen.
2. Het oordeel is met redenen omkleed.
3. Het oordeel wordt medegedeeld aan de verzoeker. Afschrift wordt gezonden aan degene die namens de verzoeker het verzoek heeft ingediend. Daarbij wordt melding gemaakt van de mogelijkheid, bedoeld in artikel 10.

§ 7 Verzoek in tweede instantie

Artikel 10

Elke belanghebbende die door een oordeel van de commissie rechtstreeks in zijn belang is getroffen, kan éénmaal aan een andere commissie om een oordeel verzoeken. In een zodanig geval gaat het verzoek, bedoeld in artikel 3, vergezeld van het eerste oordeel.

§ 8 De bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Artikel 11

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit besluit en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Artikel 12

De commissie verzamelt omtrent de verzoeker slechts die gegevens die voor de uitoefening van haar taak noodzakelijk zijn; daartoe behoren in ieder geval niet de gegevens waarvan de verzoeker of degene die namens

de verzoeker het verzoek heeft ingediend heeft aangegeven dat het belang daarvan voor de opstelling van het oordeel niet opweegt tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

Artikel 13

Slechts de leden van de commissie, alsmede de personen wier werkzaamheden bestaan uit het aanleggen en bijhouden van de dossiers van de commissie, hebben tot de dossiers rechtstreeks toegang. De medische gegevens worden, onder verantwoordelijkheid van een arts, lid van de commissie, afzonderlijk bewaard; die arts is als enige gerechtigd tot de toegang tot die gegevens.

Artikel 14

1. De commissie verschaft de verzoeker desverlangd inzage in en afschrift van de op hem betrekking hebbende gegevens in het dossier.
2. De verzoeker kan de commissie schriftelijk verzoeken om verbetering, aanvulling of verwijdering van de op hem betrekking hebbende gegevens.

§ 9 Wijzigingen in andere besluiten

Artikel 15

Het Besluit indicatie-advisering bejaardenoorden en verpleeg-
inrichtingen wordt gewijzigd als volgt:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de huidige tekst wordt het cijfer 1 geplaatst.
2. In onderdeel c, van het eerste lid wordt voor de punt-komma een zinsnede ingevoegd, luidende: „of het oordeel bedoeld in artikel 60 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen.
3. De punt aan het slot van onderdeel f wordt gewijzigd in een punt-komma, terwijl een onderdeel g wordt toegevoegd, luidende:
 - g. psycho-geriatrische verpleeginrichting: een op grond van artikel 1, eerste lid onder h van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, als zodanig aangemerkte zorginstelling of afdeling daarvan.
4. Toegevoegd wordt een tweede lid, luidende:
 2. De commissie wordt voor zover het opnemings en verder verblijf in een psycho-geriatrische verpleeginrichting betreft, aangewezen als commissie als bedoeld in artikel 60, derde lid, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen.

B

Aan artikel 3 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Indien het een verzoek betreft tot opnemings en verder verblijf in een psycho-geriatrische verpleeginrichting, deelt de commissie, tenzij uit het verzoek blijkt dat de verzoeker de bereidheid bezit tot zodanige opnemings en verder verblijf, de verzoeker meteen na ontvangst van het verzoek schriftelijk mede dat hij bezwaar kan maken tegen zodanige opnemings en verder verblijf.

C

In artikel 4 worden, onder vernummering van het tweede en derde lid tot vierde en vijfde lid, een nieuw tweede en derde lid ingevoegd, luidende:

2. Indien het een verzoek betreft tot opnemning en verder verblijf in een psycho-geriatrische verpleeginrichting is het onderzoek, tenzij de verzoeker blijk geeft van bereidheid daartoe, gericht op de beantwoording van de vraag of de stoornis van zijn geestvermogens meebrengt dat verzoeker zich niet buiten een zodanige inrichting kan handhaven.

3. Indien het een verzoek betreft tot opnemning en verder verblijf in een psycho-geriatrische verpleeginrichting, deelt het lid van de commissie dat als eerste contact met de verzoeker heeft, tenzij de verzoeker blijk geeft van bereidheid daartoe, verzoeker onmiddellijk mondeling mede dat hij bezwaar kan maken tegen zodanige opnemning en verder verblijf.

D

Artikel 7 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst van het artikel wordt het cijfer 1. geplaatst.

2. Toegevoegd worden een tweede en derde lid, luidende:

2. Indien het een verzoek betreft tot opnemning en verder verblijf in een psycho-geriatrische verpleeginrichting maakt het rapport, tenzij de verzoeker blijk geeft van bereidheid daartoe, melding van:

a. de aard van de stoornis van de geestvermogens;

b. de omstandigheden die meebrengen dat verzoeker zich niet buiten een zodanige inrichting kan handhaven.

3. In het rapport wordt aangegeven op welke wijze aan de verzoeker is medegedeeld dat hij bezwaar kan maken tegen de opnemning en het verblijf in een psycho-geriatrische verpleeginrichting en wordt melding gemaakt van diens reactie daar op.

E

Artikel 14 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst van het artikel wordt het cijfer 1. geplaatst.

2. Toegevoegd wordt een tweede lid luidende:

2. In een advies dat strekt tot opnemning en verder verblijf in een psycho-geriatrische verpleeginrichting wordt, tenzij de verzoeker blijk geeft van bereidheid daartoe, aangegeven of de commissie van oordeel is dat de stoornis van zijn geestvermogens meebrengt dat verzoeker zich niet buiten een zodanige inrichting kan handhaven.

§ 10 Slotbepalingen

Artikel 16

Dit besluit treedt in werking op het tijdstip bedoeld in artikel 80, tweede lid, van de wet.

Artikel 17

Dit besluit kan worden aangehaald als: Besluit indicatiebeoordeling zwakzinnigeninrichtingen Bopz.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 14 december 1993 nr. 240.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 3 november 1993

Beatrix

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

Uitgegeven de *negende* november 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

I Algemeen

Het onderhavige besluit geeft uitvoering aan artikel 60 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen. In dit artikel is bepaald dat opnemings- en verblijfsplaats in een zwakzinnigeninrichting of verpleeginrichting van een persoon van twaalf jaar of ouder die geen blijf geeft van de nodige bereidheid daartoe en evenmin van bezwaar daartegen alleen mag plaatsvinden als een niet aan een zwakzinnigeninrichting of verpleeginrichting gebonden commissie die opnemingsnoodzakelijkheid oordeelt. De noodzaak van opnemings- en verblijf is aanwezig als de betrokkene zich ten gevolge van de stoornis van de geestvermogens – d.w.z. van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis – niet buiten de inrichting kan handhaven. De wet voorziet in de mogelijkheid daartoe bestaande commissies aan te wijzen of commissies in te stellen.

In dit besluit worden de bestaande indicatie-adviescommissies als zodanig aangewezen voor de beoordeling van de noodzaak tot opnemings- en verblijfsplaats in een zwakzinnigeninrichting. Het Besluit indicatie-adviescommissies bejaardenoorden en verpleeginrichtingen is aangevuld met bepalingen die bewerkstelligen dat deze commissies ook voor de toepassing van artikel 60 van de Wet Bopz ingesteld zijn en zullen werken overeenkomstig de eisen die dat artikel stelt. Er zij op gewezen dat patiënten die nog niet de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt, maar wel zijn aangewezen op verzorging in een psychogeriatrische afdeling van een verpleeginrichting, een Bopz-indicatie nodig hebben, als zij niet van de bereidheid daartoe blijf geven en evenmin van bezwaar, ook al vallen deze patiënten op grond van hun leeftijd niet rechtstreeks onder het Besluit indicatie-adviescommissies bejaardenoorden en verpleeginrichtingen.

De samenstelling van de aangewezen commissies wordt niet gewijzigd. Het gaat om de waarborging van een zorgvuldige opnemingsprocedure, waarvoor de huidige commissies reeds voldoende zijn toegerust. Het besluit eist niet dat in de commissie een jurist is opgenomen, hoewel daarvoor van de kant van de Nationale Raad voor de Volksgezondheid is gepleit. De nadruk ligt op een inhoudelijke beoordeling van de noodzaak tot opnemings- en verblijfsplaats; juridificering van deze beoordeling acht ik niet nodig en zelfs ongewenst.

Op grond van hun algemene taak hebben de geneeskundige inspecteurs van de geestelijke volksgezondheid er op toe te zien dat patiënten uit de onderhavige categorieën slechts worden opgenomen met een oordeel dat betrokkene zich ten gevolge van een stoornis van de geestvermogens niet buiten de inrichting kan handhaven. Daarbij staat eveneens ter beoordeling of terecht is geconcludeerd dat betrokkene geen blijf geeft van bezwaar tegen de opnemings- en verblijfsplaats.

Het besluit is als ontwerp in de Staatscourant van 16 maart 1993 (Stcrt. 52) gepubliceerd. De reacties op het ontwerp zijn aanleiding geweest tot aanpassing van het besluit in die zin dat niet meer de sociaal pedagogische diensten worden genoemd, als instantie waaraan alle thans werkende indicatiecommissies verbonden zouden zijn. Gebleken is dat ook anderszins georganiseerde commissies werkzaam zijn. In verband hiermee is voor een neutrale formulering gekozen.

II Artikelsgewijs

Artikel 2

Aan de meeste sociaal pedagogische diensten (SPD) zijn thans commissies verbonden die adviseren over opneming en verblijf in zwakzinnigeninrichtingen. Daarnaast is een aantal commissies verbonden aan regionale adviesorganen. Deze adviescommissies oefenen hun taak onafhankelijk van de inrichtingen uit. Ook de samenstelling (derde lid) van de commissies komt overeen met hetgeen voor de taak, bedoeld in artikel 60 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen nodig is. In verband hiermee worden de huidige indicatiecommissies aangewezen als commissie bedoeld in artikel 60, derde lid.

Artikel 3

Omdat het gaat om personen die noch blijk geven van bereidheid tot opneming en verblijf, noch van bezwaar daartegen, zal het verzoek namens de verzoeker door een derde moeten worden ingediend.

Het tweede lid geeft uitwerking aan de in artikel 60 van de Wet Bopz opgenomen eis dat betrokkene (in de terminologie van het besluit de verzoeker) bij het begin van de procedure op de hoogte wordt gebracht van de mogelijkheid bezwaar te maken tegen de opneming.

Artikel 4

De commissie moet haar oordeel uitspreken over de vraag of de gevraagde opneming noodzakelijk is. Van de noodzaak tot opneming is sprake als de aanvrager zich ten gevolge van een stoornis van de geestvermogens niet buiten de inrichting kan handhaven. In verband hiermee is in het eerste lid bepaald dat het onderzoek gericht zal moeten zijn op de beantwoording van de vraag of daarvan sprake is.

Vanzelfsprekend hoeft het niet de hele commissie te zijn die het onderzoek verricht. De keuze welke deskundige uit de commissie in een bepaald geval het onderzoek zal verrichten hangt samen met de motivering die in het verzoek wordt gegeven.

Als extra waarborg voorziet het tweede lid in de verplichting de patiënt mondeling te informeren over de mogelijkheid bezwaar te maken tegen de opneming. Gebeurt dat, dan is voor de opneming een rechterlijke machtiging vereist.

Artikel 5

De punten die in het eerste lid worden genoemd zijn de gronden die tot opneming aanleiding kunnen geven. Allereerst is dit uiteraard de persoon van degene om wiens opneming het gaat. Diens geestelijke en lichamelijke gesteldheid zijn het immers die, in combinatie met de andere factoren, bepalen of sprake is van een stoornis van de geestvermogens die er toe leidt dat betrokkene zich niet buiten de inrichting kan handhaven. Bij het onderzoek naar de leefomstandigheden van betrokkene moet ook aandacht worden besteed aan de wellicht reeds aan hem verleende hulp en de mogelijkheid tot uitbreiding daarvan. Daarmee zou immers opneming in een inrichting voorkomen kunnen worden. Het tweede lid specificiert een aantal aspecten waar bijzondere aandacht aan moet worden besteed. Het betreft aspecten die van bijzonder belang zijn voor de beoordeling van de noodzaak van opneming.

Artikel 6

Het onderzoek dient uit te monden in een schriftelijk rapport. Degene die het onderzoek heeft verricht biedt op deze wijze de commissie schriftelijk het materiaal aan dat als basis dient voor de opstelling van het advies van de commissie.

In het rapport zal duidelijk moeten worden gemaakt of is voldaan aan de criteria die de wet stelt voor opneming in een inrichting in de gevallen dat betrokkene noch blijk geeft van bereidheid daartoe en evenmin van het tegendeel. Het tweede lid strekt daartoe. De in dit lid onder a en b aan het rapport gestelde eisen refereren aan de in artikel 5, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, opgenomen punten die onderzocht dienen te worden. Op deze wijze wordt bereikt dat het onderzoek in het rapport wordt uiteengezet. Teneinde te bevorderen dat zorgvuldig wordt omgegaan met een eventueel bezwaar van verzoeker tegen opneming eist het derde lid een verantwoording van de wijze waarop aan de plicht betrokkene te wijzen op de mogelijkheid bezwaar tegen opneming te maken gevolg is gegeven.

Artikel 7

Terwijl het onderzoek aan één of meer leden van de commissie kan worden overgelaten, dient de vaststelling van het oordeel te geschieden door de commissie in haar geheel. De multidisciplinaire samenstelling van de commissie waarborgt dat de oordeelsvorming geschiedt vanuit diverse invalshoeken, die binnen de commissie met elkaar worden geconfronteerd. Dit brengt mee dat de commissie zal moeten streven naar consensus. Om te voorkomen dat het ontbreken van consensus de besluitvorming zal frustreren is de bepaling opgenomen dat uiteindelijk bij meerderheid van stemmen wordt beslist. Het derde lid maakt onmogelijk dat belangen van commissieleden of de instelling waarbij zij werken bij het oordeel een belangrijke rol kunnen spelen. De eis van het derde lid waarborgt de onafhankelijkheid.

Artikel 8

Het geval kan zich voordoen dat een lid van de commissie – het zal met name gaan om leden die niet bij het onderzoek betrokken waren – het rapport onvoldoende vindt om een oordeel te kunnen vormen. In dat geval zal de commissie een nader onderzoek moeten instellen. Dat onderzoek kan plaatsvinden door het commissielid dat het oorspronkelijke onderzoek heeft verricht, dan wel door een ander commissielid. Ook is denkbaar dat de commissie het oordeel van een deskundige buitenstaander inwint.

Artikel 10

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid dat belanghebbenden die door een oordeel van de commissie rechtstreeks in hun belang zijn getroffen, aan een andere commissie om een hernieuwd oordeel vragen. Meestal zal het gaan om het oordeel dat opneming van verzoeker niet noodzakelijk is, terwijl de familie dit wel nodig acht. Voor personen die zich niet uitdrukkelijk tot opneming bereid verklaren noch bezwaar daartegen maken, is een dergelijk oordeel van de commissie ingevolge artikel 60 van de Bopz een beletsel voor opneming. In verband met het grote belang is gekozen voor de mogelijkheid het oordeel van een andere commissie in te winnen. Als het gaat om bezwaren van een persoon tegen opneming na een positief oordeel, is niet een nieuw oordeel aan de orde, maar moet een rechterlijke machtiging worden aangevraagd.

In aanvulling op de Wet persoonsregistratie, die ook op de commissies van toepassing is, bevat de regeling een aantal bepalingen, toegespitst op de specifieke situatie van de onderhavige gevallen.

Artikel 14

Dit artikel voorziet in de nodige wijzigingen van het Besluit indicatie-advisering bejaardenoorden en verpleeginrichtingen. De daarin, met betrekking tot personen die geen blijk geven van bereidheid tot opname in een verpleeginrichting en evenmin van het tegendeel, opgenomen bepalingen zijn dezelfde als die, welke voor de vergelijkbare categorie personen aangewezen op een zwakzinnigeninrichting, zijn opgenomen in het onderhavige besluit.

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons